

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Hudební katedra

J. S. Bach – Varhanní koncerty

Bakalářská práce

Autor: Lukáš Koblása

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Hra na nástroj a sólový zpěv se zaměřením na vzdělávání

Hudební kultura se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: doc. PhDr. MgA. František Vaníček, Ph.D.

Hradec Králové

2017

Zadání bakalářské práce

Autor: Lukáš Koblása

Studium: P14P0715

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Hra na nástroj a sólový zpěv se zaměřením na vzdělávání, Hudební kultura se zaměřením na vzdělávání

Název bakalářské práce: a) **Bakalářský varhanní koncert / b) J.S.Bach - Varhanní koncerty**

Název bakalářské práce AJ: a) Bc. organ concert / b) J.S.Bach - Organ Concertos

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce je složena ze dvou částí. První část je tvořena sólovým koncertním výkonem (minimálně půlrecitálem), jehož předpokladem je vysoká úroveň technických dovedností studenta. Koncertní vystoupení má na základě vhodně zvolené dramaturgie prezentovat interpretační kvality diplomanta a jeho schopnost adekvátního stylového přístupu k interpretaci jednotlivých skladeb. Ke koncertnímu výkonu se váže druhá, teoretická písemná část v rozsahu cca 20-30 stran. Písemná část se bude věnovat analyzování a srovnávání originálních zápisů (Antonio Vivaldi, princ Johann Ernst Sasko-Výmarský) s transkripcemi Johanna Sebastiana Bacha, z čehož dvě koncerta (BWV 592 a BWV 593) zazní na závěrečném koncertě. Vedle tohoto srovnání práce představí i život a putování J. S. Bacha.

Klinda, F. Organ v kultuře dvou tisícrocí. Bratislava : 2000. Šlechta, M. Dějiny varhan a varhanní hudby. Praha : AMU, 1985. Zavorský, E. Johann Sebastian Bach, Praha : Supraphon, 1985.

Garantující pracoviště: Hudební katedra,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: doc. PhDr. František Vaníček, Ph.D.
doc. PhDr. MgA. František Vaníček, Ph.D.

Oponent: MgA. Pavel Svoboda
prof. PhDr. Stanislav Bohadlo, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 8.12.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem pod vedením svého vedoucího vypracoval tuto bakalářskou práci samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 29. 6. 2017

Poděkování

Na tomto místě bych velmi rád poděkoval svému vedoucímu práce doc. PhDr. MgA. Františku Vaníčkovi, PhD., za odborné vedení a cenné připomínky při tvorbě bakalářské práce.

Dále bych rád poděkoval Mgr. Josefu Krečmerovi a JUDr. Jiřímu Fuksovi, PhD., kteří mi poskytli notové party.

Na závěr chci poděkovat své rodině, která mě v dětství k hudbě přivedla a stále mě v ní podporuje.

Anotace

KOBLÁSA, Lukáš. *J. S. Bach – Varhanní koncerty*, Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017. 70 s. Bakalářská práce.

Tato bakalářská práce se převážně zabývá porovnáním originálních notových partů Antonia Vivaldiho a prince Ernsta Sasko-Výmarského s transkripcí Johanna Sebastiana Bacha. Při srovnávání je kladen důraz na všechny změny, které se v transkripci objevují (harmonické změny, úpravy tématu, rozšiřování harmonické sazby). V práci je uveden také Bachův život a jeho působiště. U každého města jsou uvedeny stěžejní informace vedoucí k rozvoji Bachovy kompoziční a improvizační osobnosti a informace o nástrojích, jež měl v daném místě k dispozici. Zmíněn je také vliv severoněmeckého skladatele Dietricha Buxtehudeho a italské hudby, kterou se Bach inspiroval.

Klíčová slova: varhany, concerto, transkripce, Johann Sebastian Bach

Annotation

KOBLÁSA, Lukáš. *J. S. Bach – Organ Concertos*, Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2017. 70 pp. Bachelor Degree Thesis.

This bachelor thesis concerns mainly the comparison of original music pieces of Antonio Vivaldi and Prince Ernst of Saxe-Weimar with the transcription of Johann Sebastian Bach. When comparing, there is an emphasis put on all the changes that occur in the transcription (changes of harmony, modifications of the theme, expansion of harmonic levels). In the work, I also mentioned the life of Bach and his place of work. Each city includes the key information that led to the development of Bach's compositional and improvising personality and information about the instruments that had been available in the certain place. The influence of North German composer Dietrich Buxtehude and the Italian music that had inspired Bach are mentioned.

Key words: organ, concerto, transcription, Johann Sebastian Bach

Obsah

Úvod.....	8
1 Život Johanna Sebastiana Bacha.....	10
1.1 Eisenach a Ohrdruf 1685–1700.....	10
1.2 Lüneburg 1700–1703	11
1.3 Arnstadt a Mühlhausen 1703–1708	12
1.4 Výmarn 1708–1717.....	13
1.5 Köthen 1717–1723	13
1.6 Lipsko 1723–1750.....	14
2 Vliv na Bachovu tvorbu.....	15
2.1 Severní vliv	15
2.2 Italský vliv.....	15
3 Concerta BWV 592–597.....	17
3.1 Concerto G dur BWV 592.....	17
3.1.1 Porovnání notových partů.....	18
3.2 Concerto a moll BWV 593.....	24
3.2.1 Porovnání notových partů.....	24
3.3 Concerto C dur BWV 594.....	43
3.3.1 Porovnání notových partů.....	44
3.4 Concerto C dur BWV 595	54
3.4.1 Porovnání notových partů.....	55
3.5 Concerto d moll BWV 596	55
3.5.1 Porovnání notových partů.....	55
3.6 Concerto Es dur BWV 597	64
3.6.1 Porovnání notových partů.....	65
Závěr	66
Použitá literatura	68

Úvod

Téma této bakalářské práce jsem si vybral z toho důvodu, že velmi obdivuji hudbu barokního období a převážně hudbu Johanna Sebastiana Bacha. S prvním přeepsaným koncertem jsem se setkal již na ZUŠ, kdy jsem nacvičil Concerto G dur BWV 592, se kterým jsem získal v roce 2014 druhou cenu na varhanní soutěži Organum Regium kategorie Virtuosi. Již při hledání notového partu koncerta G dur jsem si všiml odlišností v různých edicích a hned mě napadlo, jestli se to stejné děje i v ostatních koncertech. Po soutěžním úspěchu jsem věděl, že bych se rád zaměřil na barokní hudbu a díla J. S. Bacha. Při studiu na Univerzitě Hradec Králové jsem nacvičil mimo jiné i Concerto a moll BWV 593, se kterým jsem uspěl na celoslovenské varhanní soutěži s mezinárodní účastí, kde jsem v roce 2016 získal druhou cenu. Obě tato koncerta zazněla na závěrečném bakalářském koncertě.

Práce je rozdělena do několika kapitol. V první části je zpracován Bachův život a jeho střídání pracovních pozic. V této kapitole jsou také uvedeny nástroje, na které měl možnost hrát a různé životní mezníky, jež ho potkaly. Druhá kapitola pojednává o hudebních vlivech, které zajistily vývoj jeho skladatelského růstu. V první části je uveden vliv hudby severoněmeckého skladatele Dietricha Buxtehudeho a Bachovo následné komponování, v další části je zmíněna italská hudba provozovaná na výmarském dvoře, kterou měl Bach jako dvorní kapelník povinnost hrát. Poslední a stěžejní část této práce je zaměřena čistě na porovnávání originálních partitur Antonia Vivaldiho (originály skladeb prince Ernsta se bohužel nedochovaly) s Bachovou transkripcí v urtextové edici Bärenreiter. Každé concerto je rozděleno na dvě podkapitoly. První část se zabývá obecnou částí koncerta (z jakého cyklu je přeepsáno, počet vět a taktů, tempo) a druhá samotným srovnáváním obou partitur a hledáním odlišností. U koncerta G dur BWV 592 a C dur BWV 595 jsou hledány odlišnosti pouze v dostupných varhanních edicích Bärenreiter, Peters, Breitkopf und Härtel.

Dvě koncerta prince Ernsta Sasko-Výmarského se závažností a náročností na interpretaci nemohou vyrovnat třem koncertům Antonia Vivaldiho. Z interpretačního hlediska jsou princova koncerta technicky jednodušší. Bach Ernstovy skladby přepsal nejspíše proto, že si cenil princova nadání ¹.

¹ ZAVARSKÝ, Ernest. *Johann Sebastian Bach*. 2. vydání. Praha: Editio Supraphon, 1985. ISBN 09/22 02-023-86. str. 110

Cílem této práce je představit Bachovu genialitu, s níž dokáže ovládnout jakýkoli hudební styl, který pozná. V tomto případě se jedná o přepsání a zdokonalení concertů italských mistrů, které v originálu hrají sólové housle (jedny nebo dvoje, případně i sólové violoncello), jež se střídají s komorním obsazením smyčcového orchestru a bassem continuum (tutti). Celé toto uskupení Bach ve své transkripci nahradil jedním interpretem a díky různým kombinacím varhanních rejstříků a použitím více manuálů došlo k oživení stereotypu concerta (v originálu se neustále střídají sóla s tutti a všechny věty hrají stejné nástroje, avšak v transkripci se střídají manuály a věty se odlišně registrují). Zejména úpravy Vivaldiho concertů se mezi varhaníky těší veliké oblibě.²

² ZAVARSKÝ, Ernest. *Johann Sebastian Bach*. 2. vydání. Praha: Editio Supraphon, 1985. ISBN 09/22 02-023-86. str. 108

1 Život Johanna Sebastiana Bacha

Johann Sebastian Bach se narodil 21. 3. 1685 v německém Eisenachu a zemřel 28. 7. 1750 v Lipsku. Ve svém životě dostal mnoho tvrdých ran osudu. Nejprve mu v devíti letech zemřela matka, o rok později otec. V roce 1707 se oženil s Marií Barbarou, která o třináct let později umírá. Z jeho dvaceti dětí se dospělosti dožilo jen málo z nich (nejvýznamnější – Carl Philipp Emanuel Bach, Wilhelm Friedemann Bach).³

V dnešní době je považován za jednoho z největších skladatelů a později se jím inspirovala spousta hudebníků (Mozart, Beethoven, Reger). Za svého života byl uznáván pouze jako improvizátor, nikoli jako skladatel, a po jeho smrti upadla jeho tvorba do zapomnění. Zasluhou Felixe Mendelssohna-Bartholdyho a Ferenze Liszta se jeho díla opět začala interpretovat.⁴

1.1 Eisenach a Ohrdruf 1685–1700

Mladý Sebastian byl k hudbě veden již od malička. Jelikož byl jeho otec Ambrosius ředitelem eisenachské městské hudby, nestaral se pouze o svých šest dětí, ale i o tři tovaryše a neupřesněný počet učedníků, které ve svém domě od rána do večera vyučoval hudbě. Mladý Bach tedy od svého dětského věku naslouchal zkouškám, pomáhal čistit žesťové nástroje, nosil noty a pulty nebo natahoval struny. Otec Ambrosius měl dvě hlavní funkce, za které byl placen – 2x denně hrát na balkonu radnice s pěticí hudebníků a starat se o hudbu v chrámu sv. Jiří.⁵

V letech 1692–1695 mladý Bach navštěvoval latinskou školu při chrámu sv. Jiří. Zde se naučil číst a psát, získal základy latiny, zpěvu a náboženské výuky. Při této škole byl i 48členný žakovský sbor, který účinkoval při bohoslužbách, pohřbech, školních nebo církevních slavnostech.⁶

Po matčině smrti se jeho otec oženil s bohatou vdovou z Arnstadtu, ale on tři měsíce po svatbě umírá. Jelikož se náhradní matka nesžila s novou rodinou, po smrti Ambrosia se rodina rozpadla.⁷

³ CHRISTOPH, Wolff. *Johann Sebastian Bach*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 2011., str. 486–493

⁴ KLINDA, Ferdinand. *Organ v kultúre dvoch tisícročí*. Bratislava: Hudobné centrum, 2000. ISBN 80-88884-19, str. 133–139

⁵ Tamtéž, str. 47–49

⁶ ZAVARSKÝ, Ernest. *Johann Sebastian Bach*. 2. vydání. Praha: Editio Supraphon, 1985. ISBN 09/22 02-023-86. str. 19

⁷ Tamtéž, str. 20

V necelých deseti letech se mladý Sebastian poprvé stěhuje do Ohrdrufu ke svému staršímu bratru Johannu Christophovi, který byl varhaníkem v kostele sv. Mikuláše. Toto varhanické místo bylo považováno za významné díky dvěma nástrojům. Větší varhany měly 21 rejstříků pro dva manuály a pedál. Nástroj však nebyl úplně dokončený (dostavoval se deset let), byl poruchový, a proto se o něj musel varhaník neustále starat, aby byl provozuschopný. „*To ovšem poskytovalo Sebastianovi, který v tu dobu v Ohrdrufu žil a živě se zajímal o hudební nástroje a jejich technickou stránku, ideální příležitost získávat důležité znalosti o stavbě varhan*“⁸.

Sebastianův profesor jej upozornil, že v Lüneburgu ve škole při chrámu sv. Michala hledá kantor August Braun diskantisty pro sbor. Tak se společně se starším spolužákem vydali na třisetkilometrovou cestu s jistotou, že budou přijati.⁹

1.2 Lüneburg 1700–1703

V blízkosti Lüneburgu se nachází město Hamburg, které v té době bylo vyhlášené díky svým špičkovým nástrojům, což muselo být pro mladého Bacha velmi motivující. V době jeho pobytu byl v chrámu sv. Mikuláše nástroj s 25 rejstříky, třemi manuály, ale bohužel jen se zavěšeným pedálem, bez vlastní vzdušnice a píšťal. Ve svatomikulášském archivu se Bach dostává k více než tisícovce skladeb různých autorů (Orlando di Lasso, Monteverdi, Schütze, Pachelbel). „*Je lehké si představit, s jakým zápalem je studoval, a že v tomto studiu nacházel odškodnění za legendární neúspěch s opisováním děl z bratrovy sbírky v Ohrdrufu*“¹⁰. Pokud mu to povinnosti svatomichalského kůru dovolovaly, chodil poslouchat do místního kostela znamenitého varhaníka Georga Böhma.

Škola byla neoficiálně propojena s Rytířskou akademií, která patřila šlechticům. Tito šlechtici obsazovali žáky z latinské školy jako sboristy nebo hudebníky při slavnostech. Díky této zajímavé zkušenosti se Sebastian dostává k poznání francouzského stylu a jazyka.

Bacha také velmi ovlivnil nástroj, který se nacházel v kostele sv. Kateřiny a měl 58 rejstříků a 4 manuály a na který hrál Johann Adam Reinken. Tyto varhany byly považovány za největší a nejkrásnější ze všech severoněmeckých nástrojů.

⁸ CHRISTOPH, Wolff. *Johann Sebastian Bach*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 2011., str. 60

⁹ ZAVARSKÝ, Ernest. *Johann Sebastian Bach*. 2. vydání. Praha: Editio Supraphon, 1985. ISBN 09/22 02-023-86. str. 22

¹⁰ Tamtéž, str. 25

Z Lüneburgu Sebastian odcházel jako hudebník na svůj věk velmi zkušený ve hře na klávesové nástroje, violu, nebo housle. Za zmínku stojí to, že kromě výuky od svého otce nebo bratra v Uhrdrufu byl v interpretaci a kompozici samouk.¹¹

1.3 Arnstadt a Mühlhausen 1703–1708

V Arnstadtu získal Sebastian místo varhaníka v Novém kostele. Byly zde postaveny varhany Johanna Friedricha Wendera, které měly 21 rejstříků a dva manuály. Městské radě velmi záleželo na tom, aby u nového nástroje byl výborný varhaník. Dosvědčuje to i plat, který Bach získal – 84 zlatek, které museli radní shromáždit ze tří různých zdrojů (předchozí varhaník měl pouze 30 zlatek)¹².

Jako varhaník byl Bach podřízen členovi schwarzburské konzistoře magistru Johannu Gottfriedu Oleariovi, který byl vzdělaným mužem z rodiny luterských teologů a vědců. Díky tomuto prostředí se Bachovy teologické znalosti neustále prohlubovaly. Vyhýbal se vyučování malého sboru, který měl vést při latinské škole. A jelikož byla hudba v Arnstadtu živá, ale hodně konzervativní, požádal Sebastian o čtyřtýdenní dovolenou, při které odjel do Lübecku za Dietrichem Buxtehudem. Místo čtyř týdnů zde zůstal čtyři měsíce. Buxtehudeho hudba ho však natolik ovlivnila, že po návratu si členové konzistoře stěžovali, „že v poslední době v chorálu množství podivných variací dělal, mnohé cizí tóny do něj mísil, až tím obec byla matena¹³“.

Dne 24. dubna 1707 se zúčastnil zkoušky na místo varhaníka v kostele sv. Blažeje v Mühlhausenu. Po jednání s městskou radou přijímá toto místo a odevzdává arnstadtské konzistoři klíče od varhan.

V Mühlhausenu Sebastian strávil necelý rok, za který se stihl oženit se svojí sestřenicí Marií Barbarou¹⁴. Zde také vznikají první kantáty, které skládal pro nedělní bohoslužby. Zastával tu velmi ceněnou pozici, měl k dispozici veliké varhany, mnoho příležitostí pro komponování kantát a obdobných vokálních děl, ale i přesto po roce odchází za lepší nabídkou do Výmaru.¹⁵

¹¹ ZAVARSKÝ, Ernest. *Johann Sebastian Bach*. 2. vydání. Praha: Editio Supraphon, 1985. ISBN 09/22 02-023-86. str. 23–28

¹² Tamtéž, str. 35

¹³ CHRISTOPH, Wolff. *Johann Sebastian Bach*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 2011., str. 104

¹⁴ ZAVARSKÝ, Ernest. *Johann Sebastian Bach*. 2. vydání. Praha: Editio Supraphon, 1985. ISBN 09/22 02-023-86. str. 44

¹⁵ CHRISTOPH, Wolff. *Johann Sebastian Bach*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 2011., str. 120–132

1.4 Výmar 1708–1717

Po smrti vévody Johanna Ernsta II. převzali vládu jeho dva synové – Wilhelm Ernst a Johann Ernst III. Sebastian působil na dvoře Wilhelma Ernsta, kde byl dvorním hudebníkem a varhaníkem v kostele Himmelsburg, též zvaném Nebeský hrad. Bachovi se na tomto místě dostávalo velkého uznání, ale mnohem bližší vztahy měl s vévodou Ernstem Augustem z Červeného zámku. Ve Výmaru se také Bach setkal a pracoval se svým vzdáleným příbuzným Johannem Gottfriedem Waltherem, který vyučoval prince Johanna Ernsta (vévodova mladšího nevlastního bratra).¹⁶

Maximální slyšitelnost nástroje v Nebeském hradu byla zajištěna jedinečnou architekturou, kdy varhany stály hned za balustrádou na kratším východním okraji. Nacházel se zde nástroj s 24 rejstříky, dvěma manuály a pedálem. Před Bachovým příjezdem byly varhany upraveny a rozšířeny například o 32' Subbas v pedále. *„Během oněch devíti let, kdy byl za varhany zodpovědný Bach, došlo ještě k několika vylepšením, ale technický stav nástroje byl zřejmě v době jeho působení vynikající, neboť dvorní dokumenty se nezmiňují o sebemenších opravách.“*¹⁷

V roce 1713 se zde seznámil s hudbou italských mistrů a některé skladby přepracoval pro varhany s pedálem. V tomto období vznikl velký počet preludií, toccat, fantazií a fug. Po dobu působení ve Výmaru došlo k napsání rozsáhlé sbírky krátkých varhanních chorálů – Orgel-Büchlein.¹⁸

V roce 1714 byl povýšen do nově vytvořené pozice koncertního mistra na výmarském dvoře. Každý měsíc měl za úkol složit jednu kantátu. Ty byly psány na text libretisty Saloma Francka.

1.5 Köthen 1717–1723

Po propuštění odchází Sebastian do čistě světské služby ke knížeti Leopoldovi na köthenský dvůr. V tomto období vznikla spousta děl, bohužel žádné nebylo varhanní, protože na kalvínském dvoře nebývaly bohoslužby. Varhany mu v tomto prostředí velmi chyběly. Jedinou příležitostí, kde si na ně mohl v celém Köthenu zahrát, byl nástroj v luterském kostele. V kostele sv. Jakuba byly ve špatném stavu a jednomanuálový nástroj v zámecké kapliče Bachovi skutečně nestačil.

¹⁶ CHRISTOPH, Wolff. *Johann Sebastian Bach*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 2011., str. 137

¹⁷ Tamtéž, str. 139

¹⁸ ZAVARSKÝ, Ernest. *Johann Sebastian Bach*. 2. vydání. Praha: Editio Supraphon, 1985. ISBN 09/22 02-023-86. str. 129–130

Mezi významná nevarhanní díla, která zde vznikla, například patří Dvouhlasé a tříhlasé invence, Francouzská a Anglická suita, tři sonáty a tři partity pro sólové housle, první díl Dobře temperovaného klavíru nebo Braniborské koncerty.¹⁹

1.6 Lipsko 1723–1750

V roce 1723 nastoupil Sebastian jako kantor tomášské školy. Zároveň byl hudební ředitel čtyř lipských kostelů. Musel plnit školské i kostelní povinnosti, vyučovat zpěv a hru na hudební nástroje, neprotahovat hudbu při mši a nevnášet do ní operní prvky.

Kostel sv. Tomáše byl v Lipsku hlavním a Bach zde měl možnost hrát na dvoumanuálový nástroj s 36 rejstříky, který byl nedlouho před jeho příchodem opraven. Vedle tohoto kostela mohl působit i u sv. Mikuláše (Nikolaikirche). Tamější nástroj měl tři manuály a 36 rejstříků.

V tomto období vznikla nejzávažnější hudební díla. Z varhanní tvorby tehdy zkomponoval velká preludia a fugy (e moll BWV 548, C dur BWV 547, c moll BWV 546, h moll BWV 544, G dur BWV 541) a šest triových sonát. Z ostatních děl to byly například Janovy a Matoušovy pašije, Mše h moll, oratoria, kantáty, Goldbergovy variace, Hudební oběť nebo nedokončené Umění fugy BWV 1080.²⁰

¹⁹ ZAVARSKÝ, Ernest. *Johann Sebastian Bach*. 2. vydání. Praha: Editio Supraphon, 1985. ISBN 09/22 02-023-86., str. 56-63

²⁰ CHRISTOPH, Wolff. *Johann Sebastian Bach*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 2011., str. 237–247

2 Vliv na Bachovu tvorbu

Na skladatelské činnosti se podílelo v životě Johanna Sebastiana Bacha mnoho faktorů. Kromě hudebních vlivů na něho působila v raném věku smrt jeho rodičů, později smrt první manželky a úmrtí jeho vlastních dětí.

2.1 Severní vliv

Když mladý Sebastian působil v Arnstadtu, největší vliv na jeho tvorbu měli severoněmečtí autoři od Sweelincka až po Buxtehudeho. V Lüneburgu se nacházely velmi vzácné varhany. Slavný varhanní skladatel Dietrich Buxtehude tu jako první pořádal v předvánoční době varhanní koncerty zvané Abendmusik. Bach se za ním rozhodl cestovat. V Buxtehudeho toccatě se prolínají rozložené akordy, tokátové prvky a běhy, většinou s jednou nebo dvěma fugami. Druhá fuga často navazuje na první a je efektně gradována do tokátového závěru. Typickým příkladem Buxtehudeho vlivu na mladého Bacha je Toccata E dur BWV 566, která obsahuje pět částí, z toho dvě fugy. Tato skladba je napsána i v tónině C dur, a to z důvodu nemožnosti hraní na nerovnoměrně temperované ladění²¹.

2.2 Italský vliv

Velmi zásadní vliv na Bacha měla italská hudba, ke které se dostal hlavně na výmarském dvoře, kde se převážně hrála hudba Corelliho, Vivaldiho, Benedetta Marcella, Albinoniho, nebo Tartiniho. „*Bach se při studiu hudby italských mistrů neomezoval jen na hraní a čtení, ale dal si i práci s úpravami pro klavír a varhany.*”²² Zpracoval šest koncertů pro varhany BWV 592–597 (Vivaldi, princ Ernst a neznámý autor) a šestnáct koncertů různých mistrů BWV 972–987 (Vivaldi, Marcello, Telemann, princ Ernst). Concerta od italských mistrů přepisoval společně s Johannem Gottfriedem Walthrem proto, aby se naučili výstavbu formy a také formování zvuku pro daný nástroj²³. Všechna přepsaná díla dosvědčují to, že Bach dokázal na své vzory navazovat, nebo je i překonat.

Italské vlivy můžeme nalézt i v Bachově vlastní varhanní kompozici. Typickým příkladem vlivu Antonia Vivaldiho je Toccata F dur BWV 540, jež má kánonický

²¹ ZAVARSKÝ, Ernest. *Johann Sebastian Bach*. 2. vydání. Praha: Editio Supraphon, 1985. ISBN 09/22 02-023-86. str. 103–105

²² Tamtéž, str. 108

²³ Tamtéž, str. 390

začátek podobný začátku Concerta d moll BWV 596. Mezi další skladby patří Pastorale F dur BWV 590, Canzona d moll BWV 588, Fantasie g moll BWV 542 a další.

Nebyl ovšem inspirován pouze italskou hudbou, ale částečně i francouzskou. Dokladem o bravurním pochopení francouzského stylu je Piéce d'Orgue G dur BWV 572.

3 Concerta BWV 592–597

Concerta vznikla v období Bachova působení ve Výmaru nejspíše v letech 1713–1714. Princ Ernst Sasko – Výmarský se na jaře 1713 vrátil ze studijní cesty z Amsterdamu, odkud přivezl spoustu nových tištěných nebo přepsaných notových partů. Ernst se pravděpodobně setkal se slepým varhaníkem Janem Jacobem de Graafem, jenž proslul právě interpretací moderních mistrovských instrumentálních koncertů, které poté prováděl na klavír. Právě toto nejspíše inspirovalo oba princovy učitele – Johanna Gottfrieda Walthera a Johanna Sebastiana Bacha.²⁴

Bach přepsal dvě concerta podle prince Ernsta (BWV 592 a BWV 595), tři dle předlohy Antonia Vivaldiho (L'Estro armonico op.3 (BWV 593 a BWV 596)²⁵, Grosso Mogul (BWV 594)) a poslední concerto ze zápisu od neznámého autora (BWV 597).²⁶

3.1 Concerto G dur BWV 592

Concerto G dur je transkripce ztraceného houslového koncerta, které napsal mladý princ Johann Ernst Sasko-Výmarský²⁷. Princ Ernst byl mladší nevlastní bratr mladšího vévody Augusta a jako malé dítě chodil na hodiny kompozice a klavíru k Bachovu vzdálenému příbuznému Waltherovi. Ten pro něho v roce 1708 napsal učebnici „*Praecepta der musikalischen Composition*“ a daroval mu ji k svátku.²⁸

Skladba obsahuje tři kontrastní věty: první věta nemá tempové označení, druhá je Grave a třetí Presto. První věta obsahuje 148 taktů, ve kterých se střídá Oberwerk a Rückpositiv (tutti a concertino) a je ve 2/4 taktu. První část probíhá v tónině G dur, druhá část přechází do e moll a závěrečná část se opět vrací do hlavní tóniny G dur. Druhá věta je ve 3/4 taktu, má 40 taktů a je psána v paralelní mollové stupnici – e moll. Závěrečná věta Presto obsahuje 86 2/4 taktů a probíhá v hlavní tónině G dur.

Concerto G dur má dva notové zápisy – BWV 592 a BWV 592a. Označení BWV 592 je transkripce pro pedálové varhany, BWV 592a je pro cembalo – pravděpodobně se jedná o Bachův cembalový/klavírní výtah z varhanního partu.²⁹

²⁴ CHRISTOPH, Wolff. *Johann Sebastian Bach*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 2011., str. 141

²⁵ TALBOT, Michael. *Antonio Vivaldi*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 2014. ISBN 978-80-7429-389-4., str. 55

²⁶ SCHWEITZER, Albert. *Johann Sebastian Bach*. 88. Leipzig: VEB Breitkopf a Härtel Musikverlag Leipzig, 1965. ISBN 472-155/A 2004/65, str. 141

²⁷ Concertos for organ. *IMSLP* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-04-03].

²⁸ CHRISTOPH, Wolff. *Johann Sebastian Bach*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 2011., str. 137

²⁹ SCHMIEDER, Wolfgang. *Thematisch-systematisches Verzeichnis der Werke Johann Sebastian Bachs*. 8. unveränderte Auflage. Leipzig: VEB Breitkopf a Härtel Musikverlag Leipzig, 1986, str. 438

3.1.1 Porovnání notových partů

Z důvodu ztraceného originálního notového záznamu, který napsal mladý princ Ernst, nemohu porovnávat partituru s transkripcí Johanna Sebastiana Bacha. Proto porovnám tři vydané notové zápisy. Jedná se o tyto edice: Peters, Bärenreiter, Breitkopf und Härtel. Edice Bärenreiter je uváděna jako *urtext*, což znamená, že se jedná o vědecko-kritickou edici, která je založena na znalosti všech známých pramenů³⁰.

Již při porovnávání I. věty můžeme najít nesrovnalosti ve druhém, čtvrtém a šestém taktu (viz ukázka č. 1 a 2).

Ukázka č. 1 – edice Bärenreiter (I. věta, takty č. 1–6)³¹

Ukázka č. 2 – edice Breitkopf und Härtel (I. věta, takty č. 1–6)³²

³⁰ Bärenreiter Urtext. *Bärenreiter* [online]. Praha: náměstí Jiřího z Poděbrad 112/19, 2017 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <http://www.baerenreiter.cz/baerenreiter-urtext.html>

³¹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 56

³² *Violin Concerto in G major (Johann Ernst Prinz von Sachsen-Weimar)* [online]. Leipzig: Breitkopf und Härtel, 1891 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: [http://www.imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_G_major,_BWV_592_\(Bach,_Johann_Sebastian\)](http://www.imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_G_major,_BWV_592_(Bach,_Johann_Sebastian)), str. 149

Ukážka č. 3 – edice Breitkopf und Härtel (I. věta, takty č. 7–12)³³

V ukázce č. 2 je na druhou dobu ve druhém taktu v sopránu i v altu označen nátryl, který v urtextovém vydání Bärenreiteru není. To stejné se objevuje i ve čtvrtém taktu na první dobu, kde je nátryl již v závorce, tedy nepovinný. Odlišnost se nachází také v pedálu v poslední osminové hodnotě ve čtvrtém taktu – je zde duplované velké G s malým g. V edici Breitkopf je v šestém (a dále v osmém a desátém taktu – viz ukážka č. 3) naznačeno, že se osminové noty v sopránu mají hrát staccato.

Při přechodu na Rückpositiv je ve čtvrté ukázce v posledním taktu napsán v sopránu trylek, ovšem v edici Bärenreiter (ukážka č. 5) zaspán není.

Ukážka č. 4 – edice Breitkopf und Härtel (I. věta, takty č. 14–16)³⁴

Ukážka č. 5 – edice Bärenreiter (I. věta, takty č. 14-16)³⁵

³³ *Violin Concerto in G major (Johann Ernst Prinz von Sachsen-Weimar)* [online]. Leipzig: Breitkopf und Härtel, 1891 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: [http://www.imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_G_major,_BWV_592_\(Bach,_Johann_Sebastian\)](http://www.imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_G_major,_BWV_592_(Bach,_Johann_Sebastian)), str. 149

³⁴ Tamtéž, str. 149

³⁵ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 56

Ukázka č. 6 – edice Breitkopf und Härtel (I. věta, takty č. 20–25)³⁶

Ukázka č. 7 – edice Peters (I. věta, takty č. 20–27)³⁷

Ukázka č. 8 – edice Breitkopf und Härtel (I. věta, takty č. 26–29)³⁸

V šesté ukázce je ve 21. taktu napsán náryl v sopránovém hlasu, což není uvedeno v žádné z ostatních edic. Při návratu na Oberwerk, kdy se hlavní myšlenka koncerta hraje v dominantní tónině, jsou ve 23. taktu (ukázka č. 6) náryly v sopránu a altu. V Petersu je trylek ve 25. taktu, avšak na stejném místě v edici Breitkopf und Härtel je náryl pouze v závorce. Urtextová edice v daném místě nemá uvedené žádné melodické ozdoby. I v šesté ukázce je při hře na Oberwerku v posledním taktu ukázky v pedálu duplované velké D s malým d. Osmá ukázka je plynulé pokračování ukázky šesté – zde opět vidíme, že bychom měli hrát v sopránu osminové noty staccato, což není uvedeno v urtextu.

³⁶ *Violin Concerto in G major (Johann Ernst Prinz von Sachsen-Weimar)* [online]. Leipzig: Breitkopf und Härtel, 1891 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: [http://www.imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_G_major,_BWV_592_\(Bach,_Johann_Sebastian\)](http://www.imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_G_major,_BWV_592_(Bach,_Johann_Sebastian)), str. 149

³⁷ ROITZSCH, F. A. J. *S. Bach: Orgelwerke VIII*. Leipzig: Edition Peters, 1852, str. 2

³⁸ *Violin Concerto in G major (Johann Ernst Prinz von Sachsen-Weimar)* [online]. Leipzig: Breitkopf und Härtel, 1891 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: [http://www.imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_G_major,_BWV_592_\(Bach,_Johann_Sebastian\)](http://www.imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_G_major,_BWV_592_(Bach,_Johann_Sebastian)), str. 150

Ukázka č. 9 – edice Bärenreiter (I. věta, takty č. 48–51)³⁹

Ukázka č. 10 – edice Peters (I. věta, takty č. 48–51)⁴⁰

Jediná větší nesrovnalost v první větě, která neřeší melodické ozdoby, se nachází v 50. taktu. V sopránu, kde jsou šestnáctinové hodnoty, následuje po tónu d^2 v deváté ukázce tón e^2 . Ovšem v desáté ukázce je po stejném tónu tón o kvartu vyšší – g^2 . Zde se jedná o místo, které je harmonicky totožné, jen v edici Peters je tento takt o tercií výše. V následujícím taktu je již vše stejné.

Ukázka č. 11 – edice Breitkopf und Härtel (I. věta, takty č. 73–77)⁴¹

Zajímavostí je ukázka č. 11. Ve třetí a osmé ukázce je stejné místo jako v této ukázce, jenže v předchozích částech se mělo hrát předepsaným staccatem, což zde zapsáno není. Toto stejné se opakuje i v taktech č. 114–119.

³⁹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 57

⁴⁰ ROITZSCH, F. A. J. *S. Bach: Orgelwerke VIII*. Leipzig: Edition Peters, 1852, str. 3

⁴¹ *Violin Concerto in G major (Johann Ernst Prinz von Sachsen-Weimar)* [online]. Leipzig: Breitkopf und Härtel, 1891 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: [http://www.imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_G_major,_BWV_592_\(Bach,_Johann_Sebastian\)](http://www.imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_G_major,_BWV_592_(Bach,_Johann_Sebastian)), str. 151

Ukázka č. 12 – edice Bärenreiter (II. věta, takt č. 11)⁴²

Ukázka č. 13 – edice Peters (II. věta, takt č. 11)⁴³

Ve druhé větě se nachází v jedenáctém taktu v basové lince odlišná nota. Na třetí osminové hodnotě je v ukázce č. 12 a 13 tón rozdílný o velkou sekundu. Druhá věta je ve všech edicích, až na toto zmíněné místo, stejná.

Ukázka č. 14 – edice Peters (III. věta, takty č. 38–39)⁴⁴

Ukázka č. 15 – edice Bärenreiter (III. věta, takty č. 38–39)⁴⁵

⁴² *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 61

⁴³ ROITZSCH, F. A. J. *S. Bach: Orgelwerke VIII*. Leipzig: Edition Peters, 1852, str. 6

⁴⁴ Tamtéž, str. 8

⁴⁵ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 63

Ve třetí větě je rozdíl v první osminové notě v taktu č. 39. V edici Peters je tón malé a. V celkové harmonii – po mimotonálním dominantním septakordu E⁷ – znějí ve všech třech hlasech pouze tóny A, a, a². Úplně stejné místo v edici Bärenreiter obsahuje v tenoru tón c¹, což ve výsledku zní jako akord a moll bez kvinty. Je jasné, že v tomto případě je tón d¹ septima z (D⁷), která musí klesat. Měl by tedy následovat tón c¹, jako je v patnácté ukázce, nikoli tón o tercii nižší. Je zvláštní, že toto stejné místo je o pár taktů dále v tónině G dur, a rozvodná septima zde klesá z tónu c¹ na malé h (ukázka č. 16).

Ukázka č. 16 - edice Peters (III. věta, takty č. 42–43)⁴⁶

Poslední neshoda je opět v jednom tónu – ukázka č. 17 a č. 18. V taktu č. 66 je v tenoru na třetí osminovou notu jiný tón.

Ukázka č. 17 – edice Peters (III. věta, takty č. 66–67)⁴⁷

Ukázka č. 18 – edice Bärenreiter (III. věta, takty č. 66–67)⁴⁸

⁴⁶ ROITZSCH, F. A. *J. S. Bach: Orgelwerke VIII*. Leipzig: Edition Peters, 1852, str. 8

⁴⁷ Tamtéž, str. 9

⁴⁸ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 64

3.2 Concerto a moll BWV 593

Concerto a moll je přepsané od Antonia Vivaldiho ze sbírky L'Estro armonico Op.3 No. 8 s pořadovým číslem RV 522. Toto concerto obsahuje tři věty: první věta je bez tempového označení (často uváděna jako Allegro), druhá je Adagio, třetí opět Allegro. Ve všech třech větách se střídají dva manuály (Oberwerk – tutti, Rückpositiv – concertino), druhá věta je psána bez pedálu. První část obsahuje 93 taktů, je ve 4/4 taktu a hlavní tónina je a moll. Adagio má 45 3/4 taktů a probíhá v paralelní d moll. Závěrečné Allegro obsahuje 148 taktů, 3/4 takt, hlavní tóninu a moll a často se vyskytující hemioly – ty se v notovém zápisu neoznačují, je nutné je vyčíst z kontextu ⁴⁹.

3.2.1 Porovnání notových partů

Již na začátku první věty Bach použil hustší harmonickou sazbu v prvních třech akordech (ukázka č. 19 a 20). Je to patrně z toho důvodu, aby rozsáhlou a závažnou skladbu ve varhanním provedení nezačínal pouze dvojhlas. V originálním partu vidíme, že úvodní takt začíná čtvero houslí stejným tónem – aby Bach sílu vyrovnal, musel najít jiné východisko než zdvojovat tóny.

Ukázka č. 19 – Vivaldi RV 522 (I. věta, takty č. 1–2)⁵⁰

⁴⁹ HIRSCH, Ferdinand. *Das grosse Wörterbuch der Musik*. 3. Auflage. Berlin: Verlag Neue Musik, 1990. ISBN 978-3733300241.

⁵⁰ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA:

Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 1

Ukázka č. 20 – Bach BWV 593 (I. věta, takty č. 1–2)⁵¹

Upravený bas se nachází v následujících ukázkách (č. 21 a 22). Nejenže zde Bach vynechal šestnáctinové hodnoty, ale druhou a třetí dobu přenesl o oktávu níž, aby pedál zazněl monumentálněji.

Ukázka č. 21– Vivaldi RV 522 (I. věta, takt č. 4)⁵²

Ukázka č. 22 – Bach BWV 593 (I. věta, takt č. 4)⁵³

První větší úprava se objevuje v šestém taktu (ukázka č. 23 a 24). První i druhé sólové housle zde hrají stejný part jakou housle z tutti. V první půlce taktu Bach ve druhých houslích změnil šestnáctinové noty na osminové (z důvodu náročného hraní dvojhlasu jednou rukou v těchto rytmických hodnotách) a zásadně zde změnil hlas violy – na rozdíl od držené půlové noty má zde melodickou linku. Ve druhé polovině je v ukázce č. 24 zachován dvojhlas sopránů, ale tenorový hlas přejímá střídavé tóny, které jsou na začátku tohoto taktu. V podstatě si obě ruce po dvou dobách vyměňují své rytmické a melodické hodnoty. Stejný princip je použit i v následující klesající sekvenci, která pokračuje dva takty a poté se vrací zpět do hlavní tóniny a moll.

⁵¹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 16

⁵² Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 1

⁵³ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 16

Ukázka č. 23 – Vivaldi RV 522 (I. věta, takt č. 6)⁵⁴

Ukázka č. 24 – Bach BWV 593 (I. věta, takt č. 6)⁵⁵

V devátém taktu (ukázka č. 25 a 26) je opět pozměněn bas – hraje se o oktávu níž, a místo drženého tónu malé gis je zde tón malé e.

Ukázka č. 25 – Vivaldi RV 522 (I. věta, takt č. 9)⁵⁶

⁵⁴ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 1

⁵⁵ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 16

⁵⁶ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 2

Ukázka č. 26 – Bach BWV 593 (I. věta, takt č. 9)⁵⁷

Ve 27. a 28. ukázce je vidět, že Bach opět rozšířil harmonickou sazbu. Mimo jiné je zachován pouze hlas prvních sólových houslí, vše ostatní je drženo v akordech na jednu dobu.

Ukázka č. 27 – Vivaldi RV 522 (I. věta, takt č. 13)⁵⁸

Ukázka č. 28 – Bach BWV 593 (I. věta, takt č. 13)⁵⁹

I v následující ukázce č. 29 a 30 je opět rozšířená sazba, ale v tomto místě je i upravený hlas prvních sólových houslí. Bach zde zmenšil intervaly a nechal

⁵⁷ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 16

⁵⁸ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 2

⁵⁹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 16

je v rozmezí od velké tercie po čistou kvartu. Naopak Vivaldi zde užívá od velké tercie až po malou septimu. V taktu č. 16 zároveň začíná první sólo concertina.

Ukázka č. 29 – Vivaldi RV 522 (I. věta, takty č. 15–16)⁶⁰

Ukázka č. 30 – Bach BWV 593 (I. věta, takty č. 15–16)⁶¹

V prvním sóle concertina je oproti urtextovému vydání Bärenreitra v originální partitūře vepsaný trylek, který Bach vložil až do druhého repetovaného taktu (ukázka č. 31 a 32).

Ukázka č. 31 – Vivaldi RV 522 (I. věta, takt č. 17)⁶²

⁶⁰ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Mattheu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 2

⁶¹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 17

Ukázka č. 32 – Bach BWV 593 (I. věta, takty č. 17-18)⁶³

Bach nejenže upravoval a kombinoval všechny melodické hlasy, některé si dokonce i přidal – viz ukázka č. 33 a 34. Part prvních a druhých sólových houslí spojil do jednoho hlasu hraného pravou rukou a do levé ruky přidal nový part, který doplňuje klesající sekvenci.

Ukázka č. 33 – Vivaldi RV 522 (I. věta, takty č. 17–18)⁶⁴

Ukázka č. 34 – Bach BWV 593 (I. věta, takty č. 17–18)⁶⁵

Při porovnávání Vivaldiho originálního partu vidíme, že sólové housle mají v taktech číslo 25–27 prohozené linky (při srovnání ukázky č. 35 a č. 29 a 31). Kdyby Bach linky nezaměňoval, na varhany by to znělo úplně stejně. Z tohoto důvodu jsou druhé sólové housle přeneseny o oktávu níže – ve varhanním partu neznějí jako tercie, nýbrž jako sexty (ukázka č. 36).

⁶² Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 2

⁶³ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 17

⁶⁴ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 3

⁶⁵ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 17

Ukázka č. 35 – Vivaldi RV 522 (I. vĕta, takty č. 25–27)⁶⁶

Ukázka č. 36 – Bach BWV 593 (I. vĕta, takty č. 25–27)⁶⁷

Z následujících ukázek je patrné, že part II. sólových houslí je zanechán v Bachově úpravě jako alt, ovšem sopránová linka je přikomponována a s původními I. sólovými houslemi nemá nic společného.

Ukázka č. 37 – Vivaldi RV 522 (I. vĕta, takty č. 28–29)⁶⁸

⁶⁶ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 3

⁶⁷ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 17

⁶⁸ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 4

Ukázka č. 38 - Bach BWV 593 (I. věta, takty č. 28–29)⁶⁹

Ukázky č. 39 a 40 přímo navazují na předcházející takty. U Vivaldiho jsou pouze I. sólové housle a basso continuo. Bach ve své úpravě vynechal continuo a nahradil jej v levé ruce rozloženými stoupajícími kvintakordy a sextakordy, díky čemuž v podstatě harmonicky obohatil klesající sekvenci, která moduluje do C dur.

Ukázka č. 39 – Vivaldi RV 522 (I. věta, takt č. 30)⁷⁰

Ukázka č. 40 - Bach BWV 593 (I. věta, takt č. 30)⁷¹

Následuje stejná úprava originálního zápisu jako je již zmíněna v ukázkách č. 23 a 24. Jediná změna je pouze v harmonickém průběhu. První zmíněná sekvence (ukázka č. 23 a 24) začíná na subdominantním septakordu a končí v hlavní tónině

⁶⁹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 17

⁷⁰ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 4

⁷¹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 18

a moll, ovšem druhá sekvence (ukázka č. 41 a 42) moduluje ze septakordu II. stupně do paralelní tóniny C dur. V obou případech se jedná o klesající sekvenci tonální.

Ukázka č. 41 – Vivaldi RV 522 (I. věta, takt č. 40)⁷²

Ukázka č. 42 - Bach BWV 593 (I. věta, takt č. 40)⁷³

Bach nejenže opisoval party, ale některé části dokonce harmonicky nebo rytmicky vylepšil, a to takovým způsobem, že vyznějí mnohem lépe než originál. V ukázce č. 43 je na třetí dobu ve 46. taktu akord e moll a hned navazuje dominantní septakord H⁷. Toto stejné platí i pro následující takt. V Bachově úpravě (ukázka č. 44) na třetí dobu ve 46. taktu zazní nejprve e moll a na druhou polovinu třetí doby akord a moll. Poté následuje dominantní septakord H⁷ stejně jako u Vivaldiho. To stejné se opakuje i o takt dále. Hned ve 47. taktu ale Bach na první dobu nenapsal akord na celou dobu, nýbrž k němu připsal i průchozí tóny.

⁷²Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 5

⁷³*Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 18

Ukázka č. 43 – Vivaldi RV 522 (I. vĕta, takty č. 46–47)⁷⁴

Ukázka č. 44 - Bach BWV 593 (I. vĕta, takty č. 46–47)⁷⁵

Kvůli rozsahu barokních nástrojů, které měly většinou rozsah jen do c^3 , musel Bach začít o oktávu níž. Také úplně vynesl basso continuo a přepsal pouze party houslí (ukázka č. 45 a 46).

Ukázka č. 45 – Vivaldi RV 522 (I. vĕta, takty č. 52–53)⁷⁶

⁷⁴ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 5

⁷⁵ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 19

⁷⁶ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 6

Ukázka č. 46 – Bach BWV 593 (I. věta, takty č. 52–53)⁷⁷

V ukázce č. 47 Vivaldi využívá doprovod prvních a druhých houslí a violy v celých akordech (první i druhé sólové housle mají hlavní melodii). Bach napsal part prvních sólových houslí pro levou ruku a part druhých houslí pro ruku pravou, přičemž již není možné hrát akordický doprovod, neboť obě ruce mají svoji melodickou linku. Proto je použit základní tón daného akordu v pedálové lince (ukázka č. 48).

Ukázka č. 47 – Vivaldi RV 522 (I. věta, takt č. 55)⁷⁸

Ukázka č. 48 – Bach BWV 593 (I. věta, takt č. 55)⁷⁹

V ukázce č. 50 je pozměněn part prvních sólových houslí (rozdělení partů mezi obě ruce zůstává stejné) oproti originálu (ukázka č. 49). Viola je nyní přepsána pro pedál a čtvrt'ové noty prvních a druhých houslí jsou vynechány.

⁷⁷ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 19

⁷⁸ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 6

⁷⁹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 19

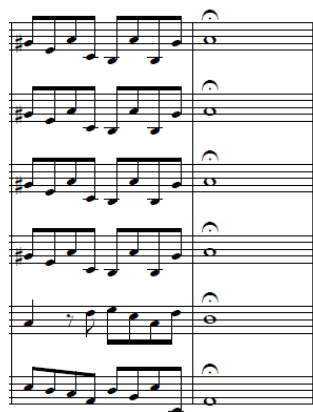

Ukázka č. 49 – Vivaldi RV 522 (I. věta, takty č. 71–72)⁸⁰

Ukázka č. 50 – Bach BWV 593 (I. věta, takty č. 71–72)⁸¹

Poslední dva takty první věty (ukázka č. 51 a 52) jsou totožné s dvanáctým a třináctým taktem (ukázka č. 27 a 28). V závěru je jediný rozdíl v tom, že kromě pedálu je vše o oktávu níž.

Ukázka č. 51 – Vivaldi RV 522 (I. věta, takty č. 92–93)⁸²

⁸⁰ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 8

⁸¹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 20

⁸² Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 10

Ukázka č. 52 – Bach BWV 593 (I. věta, takty č. 92–93)⁸³

Při porovnávání ukázek č. 53 a 54 (II. věta concerta) je vidět, že sólové i doprovodné hlasy jsou zanechány ve stejných polohách. Vivaldi zachoval stejnou polohu i v taktech č. 25–27, ovšem Bach ji pozměnil tím, že hlas prvních sólových houslí napsal o oktávu níž, čímž ve varhanním partu vznikla kontrastní melodie (nezní stále monotónně v terciích, ale v sextách – ukázka č. 55).

Ukázka č. 53 – Vivaldi RV 522 (II. věta, takty č. 13–15)⁸⁴

Ukázka č. 54 – Bach BWV 593 (II. věta, takty č. 13–15)⁸⁵

Ukázka č. 55 – Bach BWV 593 (II. věta, takty č. 25–27)⁸⁶

Melodii Bach upravil i v následujících taktech č. 31–40 (princip ukázán v ukázce č. 56 a 57). Aby nezněl pouze dvojhlas v terciích, opět byly využity sexty.

⁸³ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 21

⁸⁴ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 12

⁸⁵ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 22

⁸⁶ Tamtéž, str. 23

Ukázka č. 56 – Vivaldi RV 522 (II. věta, taktů č. 31–32)⁸⁷

Ukázka č. 57 – Bach BWV 593 (II. věta, taktů č. 31–32)⁸⁸

Ve třetí větě je rytmicky upraven hlas prvních sólových houslí. Namísto Vivaldiho sextoly Bach použil čtyři šestnáctinové noty.

Ukázka č. 58 – Vivaldi RV 522 (III. věta, taktů č. 37–38)⁸⁹

Ukázka č. 59 – Bach BWV 593 (III. věta, taktů č. 37–38)⁹⁰

⁸⁷ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 13

⁸⁸ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 23

⁸⁹ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 16

V následující stoupající sekvenci (ukázka č. 60 a 61) jsou kromě stejně přepsaných akordických postupů dopsány i virtuózní tonální běhy v pedálu. Střídání forte a piano je u varhan vyjádřeno střídáním manuálů s odlišnou registrací.

Ukázka č. 60 – Vivaldi RV 522 (III. věta, takty č. 59–62)⁹¹

Ukázka č. 61 – Bach BWV 593 (III. věta, takty č. 59–62)⁹²

Při porovnávání ukázek č. 62 a 63 je v prvním taktu změněna basová linka, kdy v BWV 593 je pasáž klesajících tónů, které mají doplnit držené půlové hodnoty v pravé i levé ruce. Tyto pasáže nejsou pouze v pedálu (basu), ale o takt dále pronikají do levé ruky.

Ukázka č. 62 – Vivaldi RV 522 (III. věta, takty č. 66–69)⁹³

⁹⁰ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 24

⁹¹ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Mattheu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 18

⁹² *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 25

Ukázka č. 63 – Bach BWV 593 (III. věta, takty č. 66–68)⁹⁴

Stejný princip z posledních dvou ukázek je použit i u ukázek následujících (č. 64 a 65). Bach zde opět přikomponoval do levé ruky šestnáctinové noty. Toto je užito i o dva takty dále.

Ukázka č. 64 – Vivaldi RV 522 (III. věta, takty č. 70–71)⁹⁵

Ukázka č. 65 – Bach BWV 593 (III. věta, takty č. 70–71)⁹⁶

V ukázce č. 67 je patrná Bachova kreativita. Díky střídání dvou manuálů (které mají totožný zápis jako v originálu – ukázka č. 66) tato část zní, jako by byl zapsaný tečkovaný rytmus. Hlasy ostatních nástrojů nemohly být zanechány, takže místo znějícího akordu zazní vždy základní tón.

⁹³ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 18

⁹⁴ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 26

⁹⁵ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 18

⁹⁶ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 26

Ukázka č. 66 – Vivaldi RV 522 (III. věta, takty č. 75–76)⁹⁷

Ukázka č. 67 – Bach BWV 593 (III. věta, takty č. 75–76)⁹⁸

Při druhé klesající skupince je rozšířen part levé ruky o střídavé tóny (takt č. 83 v ukázce č. 69). To stejné je použito i o dva takty dále.

Ukázka č. 68 – Vivaldi RV 522 (III. věta, takty č. 83–84)⁹⁹

⁹⁷ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 19

⁹⁸ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 26

⁹⁹ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 20

Ukázka č. 69 – Bach BWV 593 (III. věta, takty č. 83–84)¹⁰⁰

Hlas prvních sólových houslí, který se v BWV 593 hraje v levé ruce, zůstal zachován. Druhé sólové housle, jež mají hlavní funkci, musely být z důvodu rozsahu barokních nástrojů upraveny tak, aby nepřesáhly tón c^3 . Proto je zde využit jiný rytmický a tónový průběh.

Ukázka č. 70 – Vivaldi RV 522 (III. věta, takty č. 103–104)¹⁰¹

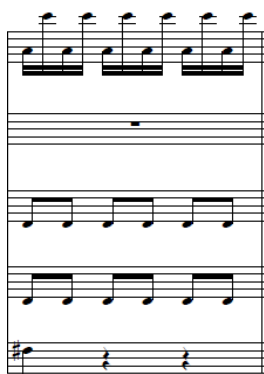
Ukázka č. 71 – Bach BWV 593 (III. věta, takty č. 103–104)¹⁰²

Z důvodu velké náročnosti zahrát na klávesový nástroj decimy po celý takt v šestnáctinových hodnotách, je tato část upravena na klesající tóny se střídavým c^3 . Basso continuo, první a druhé housle jsou neupraveny – vše se hraje v pedálu (ukázka č. 72 a 73).

¹⁰⁰ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 26

¹⁰¹ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 22

¹⁰² *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 27

Ukázka č. 72 – Vivaldi RV 522 (III. věta, takt č. 106)¹⁰³

Ukázka č. 73 – Bach BWV 593 (III. věta, takt č. 106)¹⁰⁴

Spojením všech houslových partitur vznikne znějící unisono. Z tohoto důvodu je v transkripci přikomponován další hlas, který hraje levá ruka. Jedná se o střídavé akordické tóny – tento způsob je použit až do taktu č. 141 (ukázka č. 74 a 75).

Ukázka č. 74 – Vivaldi RV 522 (III. věta, takty č. 128–129)¹⁰⁵

¹⁰³ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 22

¹⁰⁴ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 27

¹⁰⁵ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z:

[http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 24

Ukázka č. 75 – Bach BWV 593 (III. věta, takty č. 128–129)¹⁰⁶

V úplném závěru skladby (ukázka č. 76) zní v jedné oktávě jednohlas. Pokud jej hraje šest nástrojů, unisono zní silně. Proto Bach stejné téma napsal i o oktávu níž, přičemž v obou rukách přidal tercie, aby zněl dvojhlas (v pravé ruce níž, v levé výš).

Ukázka č. 76 – Vivaldi RV 522 (III. věta, takty č. 142–143)¹⁰⁷

Ukázka č. 77 – Bach BWV 593 (III. věta, takty č. 142–143)¹⁰⁸

3.3 Concerto C dur BWV 594

Toto concerto je také přeepsané od Antonia Vivaldiho. Obsahuje tři kontrastní věty. První věta bez tempového označení probíhá v celém taktu. Velmi časté je střídání Oberwerku a Rückpositivu (tutti a solo). Obsahuje 178 taktů a probíhá v tónině C dur.

¹⁰⁶ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 29

¹⁰⁷ Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio)), str. 25

¹⁰⁸ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 29

Druhou větou je Recitativ (Adagio), které se hraje od začátku až do konce na dvou manuálech (sólo + doprovod), plyne v celém taktu v paralelní tónině a moll a celkově obsahuje 23 taktů. Třetí část má dvě části – Allegro, které probíhá ve 3/4 taktu a obsahuje 179 taktů a závěrečné sólo, které ve 180. taktu navazuje na předchozí Allegro. Sólo je psané v taktu alla breve a končí v 290. taktu.

Rozdíl oproti originálu je jasný již v názvu transkripce. Rozsah barokních nástrojů (i toho nástroje, který měl Bach ve Výmaru) většinou končil v manuálu tónem c³. Proto je transkripce přepsána z D dur do C dur.

Zajímavé je také to, že Vivaldi má Concerta D dur RV 208 dvě. Jedno je RV208a, druhé RV 208 Grosso Mogul. Bach přepsal rozsáhlejší concerto Grosso Mogul. Rozdíl v nich je patrný. Druhé zmiňované concerto je od 137. taktu rozšířeno o kadenci, která trvá 37 taktů. Poté se vrací stejný závěr první věty. Druhá věta je u obou rozdílná. V RV 208a se nazývá Grave, má takt alla breve a trvá pouhých jedenáct taktů. RV 208 má druhou větu popsanou o dva odstavce výš. Třetí větu mají obě concerta stejnou, pouze u RV 208 je rozšířena o závěrečné sólo (též popsáno výše).

Z důvodu nemožnosti sehnání či dohledání partitury RV 208, porovnávám zkrácenou verzi RV 208a.

3.3.1 Porovnání notových partů

Od druhé doby ve čtrnáctém taktu je v BWV 594 upravena levá ruka – ke continuu jsou připsány rozložené akordy v šestnáctinových hodnotách. V pravé ruce jsou akordy zahuštěny.

Ukázka č. 78 – Vivaldi RV 208a (I. věta, takty č. 14–15)¹⁰⁹

¹⁰⁹ Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 6

Ukázka č. 79 – Bach BWV 594 (I. věta, takty č. 14–15)¹¹⁰

Stoupající tóny jsou zanechány, místo repetujícího tónu jsou v ukázce č. 81 tóny střídavé. Na první polovinu první doby jsou dvaatřicetinové hodnoty. Tento motiv zazní vždy dvakrát.

Ukázka č. 80 – Vivaldi RV 208a (I. věta, takt č. 26)¹¹¹

Ukázka č. 81 – Bach BWV 594 (I. věta, takt č. 26)¹¹²

Následující ukázky č. 82 a 83 jsou plynulým pokračováním ukázek předchozích. Kromě změny polohy houslí, kdy sólové hrají o oktávu níže, je přidána krátká prodleva na tónu malé c. Toto se zpracovává až do taktu č. 39, kdy začíná sólo na Rückpositivu o oktávu níž (ukázka č. 84).

¹¹⁰ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 30

¹¹¹ Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 9

¹¹² *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 31

Ukázka č. 82 – Vivaldi RV 208a (I. věta, takt č. 28)¹¹³

Ukázka č. 83 – Bach BWV 594 (I. věta, takt č. 28)¹¹⁴

Ukázka č. 84 – Bach BWV 594 (I. věta, takty č. 40–41)¹¹⁵

V již zmiňovaném sólu jsou drobné odlišnosti. V ukázce č. 86 je vidět, že je zcela vynecháno basso continuo. Na první a na třetí dobu v obou taktech jsou změny v tónech – Vivaldi má psané oktávy, Bach poprvé kvartu a poté vždy sextu směrem dolů.

Ukázka č. 85 – Vivaldi RV 208a (I. věta, takty č. 51–52)¹¹⁶

¹¹³ Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 10

¹¹⁴ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 31

¹¹⁵ Tamtéž, str. 32

¹¹⁶ Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 22

Ukázka č. 86 – Bach BWV 594 (I. věta, takty č. 51–52)¹¹⁷

U sóla v ukázce č. 88 je připsaný na Rückpositivu doprovodný hlas v sextách. Jelikož v originálu je psané continuo a v transkripci ne, s největší pravděpodobností se jedná o doprovodný hlas continua. Od druhé poloviny 65. taktu Bach upravil délku doprovodu z celých not na osminové a místo kvinty, kterou hrají doprovodné housle (ukázka č. 87), je celý akord. Tímto způsobem je tato část zpracována až do 80. taktu, poté se vrací hlavní téma.

Ukázka č. 87 – Vivaldi RV 208a (I. věta, takty č. 64–65)¹¹⁸

Ukázka č. 88 – Bach BWV 594 (I. věta, takty č. 64–65)¹¹⁹

V závěru sóla je v 90. ukázce oproti originálu (ukázka č. 89) jiná harmonizace i melodický průběh, a to z důvodu menšího rozsahu nástroje.

¹¹⁷ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 33

¹¹⁸ Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 28

¹¹⁹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 34

Ukázka č. 89 – Vivaldi RV 208a (I. vĕta, takty č. 80–81)¹²⁰

Ukázka č. 90 – Bach BWV 594 (I. vĕta, takty č. 80–81)¹²¹

Jiná harmonizace se týká i následujících ukázek (č. 91 a 92). V první zmínĕné ukázce (pokud bereme modulaci do e moll) je na druhou dobu tónika a na třetí dominanta. Ve druhé ukázce je na druhou dobu tónika a subdominanta, a až na třetí je dominanta.

Ukázka č. 91 – Vivaldi RV 208a (I. vĕta, takt č. 83)¹²²

Ukázka č. 92 – Bach BWV 594 (I. vĕta, takt č. 83)¹²³

¹²⁰ Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 35

¹²¹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 35

¹²² Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 36

I když v tomto originálním zápisu (ukázka č. 93) jsou psány šestnáctinové hodnoty, v následujících dvanácti taktech se hraje jedna doba jako triola. Bach toto pouze přepsal (ukázka č. 94) a hrají se skutečně šestnáctinové hodnoty.

Ukázka č. 93 – Vivaldi RV 208a (I. věta, takt č. 93)¹²⁴

Ukázka č. 94 – Bach BWV 594 (I. věta, takt č. 93)¹²⁵

Od 105. taktu jsou u obou autorů psány trioly. Z 96. ukázky je patrné, že autor vynechal doprovodné basso continuo a místo toho přidal vždy na druhou a čtvrtou dobu trioly o sextu níž.

Ukázka č. 95 – Vivaldi RV 208a (I. věta, takt č. 105)¹²⁶

¹²³ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 35

¹²⁴ Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 40

¹²⁵ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 35

¹²⁶ Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 46

Ukázka č. 96 – Bach BWV 594 (I. věta, takty č. 105 – 106)¹²⁷

V 98. ukázce je změna v harmonické sazbě doprovodu. Part sólových houslí je zanechán (bez trylku), místo continua v osminových a čtvrt'ových hodnotách je použita stupnice směrem vzhůru ve dvaatřicetinách a poté následný rozložený akord dolů. Takto se to opakuje i o tři takty dále.

Ukázka č. 97 – Vivaldi RV 208a (I. věta, takty č. 118–120)¹²⁸

Ukázka č. 98 – Bach BWV 594 (I. věta, takt č. 118–120)¹²⁹

Na začátku 137. taktu je v originálním zápisu krátká šestitaktová kadence, která končí v taktu č. 142, a následuje závěrečných pět taktů. V transkripci začíná kadence na úplně stejném místě, trvá ale 37 taktů. Vivaldi zakončuje první větu 147. taktem, Bach díky prodloužené kadenci až 178 taktem.

Jak je již uvedeno výše, druhou větu jsem nemohl porovnávat z důvodu nemožnosti získání notového partu ke Grossu Mogul. V Bachově transkripci se jedná o 23 taktový Recitativ Adagio, u Vivaldiho jde o 11 taktové Grave.

¹²⁷ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 36

¹²⁸ Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 52

¹²⁹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 37

Ve třetí větě je ve 100. ukázce přidán virtuozní běh na druhou a třetí dobu ve 24. taktu. Bach také nemá legatový oblouček nad první a druhou dobou v následujícím taktu.

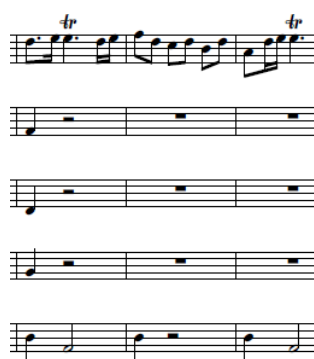

Ukázka č. 99 – Vivaldi RV 208a (III. věta, takty č. 24–26)¹³⁰

Ukázka č. 100 – Bach BWV 594 (III. věta, takty č. 24–26)¹³¹

K sólovému hlasu je upravené continuo – nemá čtvrt'ové nebo půlové hodnoty, ale rozloženou stupnici směrem dolů. Tyto sledy v šestnáctinových notách jsou v levé ruce používány až do šedesátého třetího taktu, neboť po něm se opět vrací hlavní téma v tutti.

Ukázka č. 101 – Vivaldi RV 208a (III. věta, takty č. 32–34)¹³²

¹³⁰ Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 73

¹³¹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 43 – 44

¹³² Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 74

Ukážka č. 102 – Bach BWV 594 (III. věta, takty č. 32–34)¹³³

V následujícím úseku se Bach inspiroval v originálním partu pouze harmonickou sazbou. Jak je patrné, šestnáctinové hodnoty zanechal, ale notovou linku i doprovod kompletně přetvořil. Tímto způsobem se pokračuje až do 111. taktu.

Ukážka č. 103 – Vivaldi RV 208a (III. věta, takty č. 96–97)¹³⁴

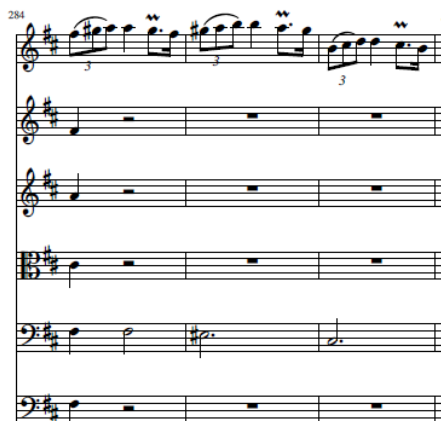
Ukážka č. 104 – Bach BWV 594 (III. věta, takty č. 96–97)¹³⁵

Part sólových houslí se v ukázce č. 106 hraje o oktávu níž, než je napsáno v originálu. Bach si zde pro tyto čtyři takty připsal i stoupající hlavní téma třetí věty, které se hraje pravou rukou na Oberwerku – levá ruka je na Rückpositivu.

¹³³ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 44

¹³⁴ Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 91 – 92

¹³⁵ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 47

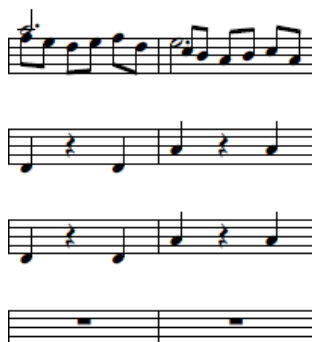

Ukázka č. 105 – Vivaldi RV 208a (III. věta, takty č. 126–128)¹³⁶

Ukázka č. 106 – Bach BWV 594 (III. věta, takty č. 126–128)¹³⁷

Z důvodu neustálého plynutí třetí věty v šestnáctinách je použito ve 108. ukázce místo držené půlové noty s tečkou (ukázka č. 107) střídavého tónu g¹. I v tomto případě je vše přepsáno o oktávu níž. Vivaldi tyto dva takty opakuje ještě dvakrát, Bach pouze jednou. Proto má třetí věta druhého zmiňovaného o dva taky méně.

Ukázka č. 107 – Vivaldi RV 208a (III. věta, takty č. 151–152)¹³⁸

¹³⁶ Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 100

¹³⁷ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 48

¹³⁸ Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 107

Ukázka č. 108 – Bach BWV 594 (III. věta, takty č. 151–152)¹³⁹

V ukázce č. 110 je použit stejný virtuózní sled tónů jako na začátku třetí věty (ukázka č. 100), ale v tomto případě obráceným směrem.

Ukázka č. 109 – Vivaldi RV 208a (III. věta, takty č. 176–177)¹⁴⁰

Ukázka č. 110 – Bach BWV 594 (III. věta, takty č. 174–175)¹⁴¹

První část třetí věty končí 179. taktem a následuje toccatové sólo. Až na pár výjimek má neustále šestnáctinové noty v jednohlase. Občas se hraje dvojhlas, triola nebo prodleva na dominantě. Na úplný závěr zazní téma třetí věty.

3.4 Concerto C dur BWV 595

Druhé concerto Johann Sebastian Bach přepsal podle prince Ernsta pro varhany. Jedná se o jednovětý koncert, který probíhá v celém taktu a obsahuje 81 taktů.

¹³⁹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 49

¹⁴⁰ Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>, str. 112

¹⁴¹ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 50

Skladba se interpretuje na dvou manuálech s neustálými běhy v šestnáctinových hodnotách. Velmi časté je zde střídání Oberwerku a Positivu.

Zajímavostí je, že Bach tuto větu přepsal dvakrát. Poprvé jako samotné jednověté concerto BWV 595, podruhé jako jeden ze šestnácti koncertů starých mistrů. V tomto případě BWV 984 – obsahuje tři věty: první věta Allegro upravená bez pedálu v tónině C dur, druhá věta Adagio e affettuoso má 2/4 takt a je v tónině f moll, třetí věta Allegro assai je v základní tónině C dur a má 3/4 takt.¹⁴²

3.4.1 Porovnání notových partů

Z důvodu nenalezené originální partitury nemohu toto concerto porovnávat. V žádné z dostupných edic (Peters, Bärenreiter, Breitkopf und Härtel) není nesrovnalost, vše je zapsáno totožně.

3.5 Concerto d moll BWV 596

Jedná se o poslední concerto Antonia Vivaldiho, které Johann Sebastian Bach přepsal pro varhany. Concerto v originálu také pochází ze sbírky L'Estro armonico s pořadovým číslem RV 565. Dílo neobsahuje tři věty jako většina ostatních koncertů, ale má jich celkem pět. První věta Allegro probíhá ve 3/4 taktu a obsahuje 32 taktů – Vivaldiho první věta obsahuje o jeden takt méně. Druhá věta je spíše krátká akordická mezihra. Obsahuje pouze 3 takty a hraje se ve 4/4 taktu. Následující fuga probíhá ve stejném taktu jako věta druhá, obsahuje ale 70 taktů. Velmi známá čtvrtá věta Largo e spiccato je ve 12/8 taktu a má 20 taktů. Zajímavostí je, že toto concerto nemá volnou větu v jiné tónině, ale stále probíhá v hlavní tónině d moll. Závěrečné Allegro začíná předtaktím a probíhá v celém taktu. Celkem má 73 taktů.

3.5.1 Porovnání notových partů

Již hned v úvodu je viditelné, že ve sto dvanácté ukázce Bach přikomponoval pedálovou linku s neustále pulzujícím pedálem. U varhan je nutností hrát na dva manuály, neboť kvůli repetujícím tónům by nebylo možné toto provést na jeden manuál. Začátek je také z důvodu rozsahu napsán o oktávu níže. Zajímavostí je i to, že Bach nenapsal u první věty žádné předznamenání.

¹⁴² IMSLP. *16 Konzerte nach verschiedenen Meistern, BWV 972–987* [online]. Leipzig: Breitkopf und Härtel, 1894 [cit. 2017-05-24]. Dostupné z: www.imslp.org

Allegro

Ukázka č. 111 – Vivaldi RV 565 (I. věta, takty č. 1–3)¹⁴³

1. Oberwerk
Octava 4'

Brustpositiv
Octava 4'

Principal 8'

Ukázka č. 112 – Bach BWV 596 (I. věta, takty č. 1–3)¹⁴⁴

Ve varhanním partu (ukázka č. 114) vidíme drobnou úpravu tématu. Když téma přejímá druhá ruka, nejsou zde osminové hodnoty jako v ukázce č. 113, ale přidané pokračování tématu. I z tohoto důvodu nejspíš Bach připojil neustále pulzující pedál již od začátku – doplňuje hru rukou a v průběhu věty nahrazuje basso continuo.

Ukázka č. 113 – Vivaldi RV 565 (I. věta, takty č. 6–7)¹⁴⁵

Ukázka č. 114 – Bach BWV 596 (I. věta, takty č. 6–7)¹⁴⁶

¹⁴³ IMSLP. *Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio)* [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: www.imslp.org, str. 1

¹⁴⁴ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 3

¹⁴⁵ IMSLP. *Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio)* [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: www.imslp.org, str. 1

¹⁴⁶ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 3

Na konec úvodního sóla prvních a druhých houslí navazuje sólo violoncella s doprovodem continua. Z ukázky č. 116 si můžeme u varhanního zápisu všimnout zapsané registrace, která se v tomto místě má změnit, a také přidaných akordů vystavěných na Brustpositivu.

Ukázka č. 115 – Vivaldi RV 565 (I. věta, takty č. 20–21)¹⁴⁷

Ukázka č. 116 – Bach BWV 596 (I. věta, takty č. 21–22)¹⁴⁸

Ve dvacátém osmém taktu ukázky č. 118 je viditelná úprava hlasu v levé ruce (oproti originálnímu zápisu – ukázka č. 117). Bach poslední tři takty sólového violoncella přepsal úplně přesně, což na začátku u sólových houslí neplatí – part sóla je upravený. Kontrastní je i směr melodie v pravé ruce. V levé ruce je klesající aiolská stupnice d moll, v ruce pravé je stoupající melodická.

Zajímavé je také to, že v edici Peters je ve stejném místě (takt č. 29–30) klesající stupnice dórská od d (není zapsaná snižující posuvka před tón h).

Ukázka č. 117 – Vivaldi RV 565 (I. věta, takty č. 28–31)¹⁴⁹

¹⁴⁷ IMSLP. *Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio)* [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: www.imslp.org, str. 2

¹⁴⁸ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 4

¹⁴⁹ IMSLP. *Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio)* [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: www.imslp.org, str. 2

Ukázka č. 118 – Bach BWV 596 (I. věta, takty č. 29–32)¹⁵⁰

Na začátku 20. taktu je v BWV 596 (ukázka č. 120) vypsána melodická ozdoba a hned na ni navazující trylek. V altu je průchozí tón f¹.

Ukázka č. 119 – Vivaldi RV 565 (III. věta, takty č. 19–20)¹⁵¹

Ukázka č. 120 – Bach BWV 596 (III. věta, takty č. 19–20)¹⁵²

Vivaldiho originální zápis (ukázka č. 121) začíná skoro všemi hlasy o oktávu výš než Bachova transkripce (ukázka č. 122). Ve druhé zmiňované ukázce stojí za zmínku přikomponovaná pedálová linka, která dobarvuje a umocňuje celkovou sílu varhan.

¹⁵⁰ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 4

¹⁵¹ IMSLP. *Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio)* [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: www.imslp.org, str. 5

¹⁵² *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 5

Ukázka ě. 121 – Vivaldi RV 565 (III. vĕta, taktŷ ě. 37–39)¹⁵³

Ukázka ě. 122 – Bach BWV 596 (III. vĕta, taktŷ ě. 37–39)¹⁵⁴

Hlas prvnĭch sŏlovŷch houslĭ Bach pĕpsal ůplnĕ pĕsnĕ, ovĕšem v doprovodnĕm hlasu levĕ ruky se inspiroval u zbylŷch smyĕcovŷch sekcĭ od Vivaldiho. Stejnĕ zachovanŷ hlas zŭstal pouze v pedálu (violoncello a basso continuo). Ve 123. ukázce je psanĕ stĕrdanĭ forte a piano, coŷ se v pĕpisu nenachází.

Ukázka ě. 123 – Vivaldi RV 565 (III. vĕta, taktŷ ě. 55–57)¹⁵⁵

¹⁵³ IMSLP. *Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio)* [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupnĕ z: www.imslp.org, str. 8

¹⁵⁴ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Nĕmecko: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 7

¹⁵⁵ IMSLP. *Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio)* [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupnĕ z: www.imslp.org, str. 11

Ukázka č. 124 – Bach BWV 596 (III. věta, takty č. 55–57)¹⁵⁶

Následné dvě ukázky (č. 125 a 126) téměř navazují na ty předcházející. Zde je v originálu opět zapsané střídání forte a piano, které tentokrát Bach v mírné úpravě použil. Pro odlišení těchto dvou dynamických hodnot využil v BWV 596 v pravé ruce tercií, kde je psané forte, a sexty, kde je psané piano. Levá ruka hraje při forte v jednočárkované oktávě, v piano o oktávu níž.

Ukázka č. 125 – Vivaldi RV 565 (III. věta, takty č. 59–60)¹⁵⁷

Ukázka č. 126 – Bach BWV 596 (III. věta, takty č. 59–61)¹⁵⁸

V úplném závěru transkripce (ukázka č. 128) je přidáno mnoho opakujících se melodických tónů – průchody, průtahy, následné akordické tóny.

¹⁵⁶ Bärenreiter Urtext: Band 8. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 8

¹⁵⁷ IMSLP. Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio) [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: www.imslp.org, str. 12

¹⁵⁸ Bärenreiter Urtext: Band 8. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 8

Adagio

Ukázka č. 127 – Vivaldi RV 565 (III. vĕta, takty č. 67–70)¹⁵⁹

Ukázka č. 128 – Bach BWV 596 (III. vĕta, takty č. 67–70)¹⁶⁰

Jiř z nĕkolikrat zmiřovaneho důvodu rozsahu varhan, bylo nutné se vyhnout ve čtvrté vĕtĕ třicarkovane oktavĕ. Proto je na poslední dobu ve čtvrtém taktu (ukázka . 130) místo oktávy zahrána kvinta. Oktáva je napsaná v originálním zapısu (ukázka . 129). Toto místo se v této vĕtĕ opakuje vícekrát.

Ukázka . 129 – Vivaldi RV 565 (IV. vĕta, takt . 4)¹⁶¹

¹⁵⁹ IMSLP. *Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio)* [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: www.imslp.org, str. 13

¹⁶⁰ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 9

¹⁶¹ IMSLP. *Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio)* [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: www.imslp.org, str. 14

Ukázka č. 130 – Bach BWV 596 (IV. věta, takt č. 4)¹⁶²

I při porovnání ukázek č. 131 a 132 jsou viditelné ve druhé zmiňované ukázce melodické tóny. Na druhou dobu je průchod do následného akordického tónu, jak v sopránu, tak také v altu. Na poslední dobu se střídají akordy D dur, kvartsextakord g moll a D⁷.

Ukázka č. 131 – Vivaldi RV 565 (IV. věta, takt č. 6)¹⁶³

Ukázka č. 132 – Bach BWV 596 (IV. věta, takt č. 6)¹⁶⁴

Namísto repetujících tónů, které má basso continuo, violoncello a violy (ukázka č. 133), je ve 134. ukázce patrné, že tyto hlasy jsou napsány ve čtvrt'ových hodnotách v pedálu. V levé ruce jsou rozložené akordy přikomponovány v šestnáctinách.

¹⁶² Bärenreiter Urtext: Band 8. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 9

¹⁶³ IMSLP. *Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio)* [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: www.imslp.org, str. 14

¹⁶⁴ Bärenreiter Urtext: Band 8. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 9

Ukázka č. 133 – Vivaldi RV 565 (V. věta, takty č. 11–13)¹⁶⁵

Ukázka č. 134 – Bach BWV 596 (V. věta, takty č. 11–13)¹⁶⁶

Hlas sólových houslí je v BWV 596 (ukázka č. 136) přesně zachován, pedál s continuum také. Rozdílný je part levé ruky (citace violoncella z ukázky č. 135), který se hraje o oktávu výš a je oproti pedálu o jednu dobu zpožděn. Ve výsledku se tedy levá ruka s pedálem pravidelně střídá.

Ukázka č. 135 – Vivaldi RV 565 (V. věta, takty č. 59–61)¹⁶⁷

¹⁶⁵ IMSLP. *Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio)* [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: www.imslp.org, str. 18

¹⁶⁶ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 11

¹⁶⁷ IMSLP. *Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio)* [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: www.imslp.org, str. 25

Ukázka č. 136 – Bach BWV 596 (V. věta, takty č. 59–61)¹⁶⁸

V závěru je stejná změna jako v ukázkách č. 133 a 134, která plyne až do posledního taktu páté věty.

Ukázka č. 137 – Vivaldi RV 565 (V. věta, takty č. 68–69)¹⁶⁹

Ukázka č. 138 – Bach BWV 596 (V. věta, takty č. 68–69)¹⁷⁰

3.6 Concerto Es dur BWV 597

Concerto Es dur je přepsané od neznámého autora. Nikde není doloženo, že autorství skutečně patří J. S. Bachovi. Skladba obsahuje pouze dvě věty, z nichž první věta nemá tempové označení, probíhá v celém taktu a obsahuje 65 taktů.

¹⁶⁸ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 15

¹⁶⁹ IMSLP. *Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio)* [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: www.imslp.org, str. 26

¹⁷⁰ *Bärenreiter Urtext: Band 8*. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3., str. 15

Druhá věta nese název Gigue, probíhá ve 12/8 taktu a obsahuje 57 taktů. Tato skladba je spíše než concerto nedokončená triová sonáta o dvou větách.¹⁷¹

3.6.1 Porovnání notových partů

I když je v knize W. Schmiedera uvedeno, že je concerto vydáno v 9. svazku edice Peters na straně 30, není to pravda¹⁷². V devátém svazku se concerto Es dur nenachází.

V žádné z dostupných edic (Peters, Bärenreiter, Breitkopf und Härtel) se nenachází notový part uvedené skladby.

¹⁷¹ Organ Concerto in E-flat major, BWV 597. *IMSLP* [online]. Montréal: Pierre Guoin, 2015 [cit. 2017-06-05]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_E-flat_major,_BWV_597_\(Bach,_Johann_Sebastian\)](http://imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_E-flat_major,_BWV_597_(Bach,_Johann_Sebastian))

¹⁷² SCHMIEDER, Wolfgang. *Thematisch-systematisches Verzeichnis der Werke Johann Sebastian Bachs*. 8. unveränderte Auflage. Leipzig: VEB Breitkopf a Härtel Musikverlag Leipzig, 1986. ISBN 472-155/A 103/86, str. 440

Závěr

V této bakalářské práci jsem se zabýval porovnáním originálních partitur Antonia Vivaldiho a transkripcí Johanna Sebastiana Bacha v urtextové edici Bärenreiter. Stěžejní částí je třetí kapitola, ve které jsou nacházeny odlišnosti transkripce od originálu. Řešil jsem harmonické změny, úpravy nebo přidání melodických linek nebo vynechání hlasů. V práci je také nastíněn Bachův život, který nebyl vždy ideální. V podkapitolách první části jsou uvedeny nástroje, na které měl možnost hrát a důležitá díla, která v daném období vznikla. Ve druhé části jsou zmíněny vlivy na jeho tvorbu.

Cílem práce bylo představit Bachovu genialitu, s jakou bravurou a nadhledem dokázal zvládat všechny hudební styly, se kterými se setkal. V době, ve které žil, ho ovlivňovalo mnoho faktorů. Po jeho smrti a znovuobjevení jeho děl se jím inspirovalo mnoho skladatelů. Například Robert Schumann napsal 6 fug na B-A-C-H, Ferenc Liszt slavné Preludium a fugu na B-A-C-H, Max Reger svoji Fantasií a fugu na B-A-C-H op. 46. Ne nadarmo je Bach považován za nepřekonatelného hudebního génia.

Concerta BWV 592–597 jsou mezi varhaníky oblíbená. Náročnější concerta a moll BWV 593 a d moll BWV 596 jsou velmi často používaná jako povinná skladba v jednom z více soutěžích kol mezinárodních varhanních soutěží. Já sám jsem na svém bakalářském koncertě interpretoval jedno concerto prince Ernsta Sasko-Výmarského (G dur BWV 592) a jedno Antonia Vivaldiho (a moll BWV 593). Tato problematika transkripcí mě velmi zaujala a do zajista si do svého repertoáru zařadím i ostatní přeepsaná concerta.

Závěrem bych rád poznamenal, že v barokním období bylo přepisování skladeb cizích autorů běžnou věcí. V dnešní době by za to podle zákona hrozil trest za plagiátorství. Plagiátem lze nazvat úmyslné zkopírování cizího textu a vydávání jej za vlastní, špatné použití citované literatury nebo její úplné vynechání. Sankce za plagiátorství jsou dány autorským zákonem. Z pohledu vytváření závěrečných/bakalářských/diplomových/disertačních prací se jedná o základní přestupek vůči akademickým mravům, tudíž patří před disciplinární komisi každé

fakulty. Za plagiát může student dostat napomenutí, podmíněčné vyloučení nebo i přímé vyloučení ze studia.¹⁷³

Ačkoliv tedy Johann Sebastian Bach tato koncerta pouze s úpravami přepsal, i tak se dokázala projevit jeho genialita. Je úžasné, jak si dokázal poradit se záludnými místy, jež by na varhany zrovna ideálně interpretovat nešly.

¹⁷³ Plagiátorství. *Masarykova Univerzita* [online]. Brno, 2017 [cit. 2017-06-10]. Dostupné z: <https://www.muni.cz/studenti/predpisy/plagiatorstvi>

Použitá literatura

Publikace a monografie:

Bärenreiter Urtext: Band 8. Německo: Kassel und VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1999. ISBN M-006-46631-3.,

BETTMANN, Otto L. *Johann Sebastian Bach.* Praha: Nakladatelství Lidové Noviny, 1997. ISBN 80-7106182-4.

FELIX, Werner. *Johann Sebastian Bach.* Leipzig: VEB Deutscher Verlag für Musik Leipzig, 1984. ISBN 418-515/A 12/84.

HIRSCH, Ferdinand. *Das grosse Wörterbuch der Musik.* 3. Auflage. Berlin: Verlag Neue Musik, 1990. ISBN 978-3733300241

CHRISTOPH, Wolff. *Johann Sebastian Bach.* Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 2011. ISBN 978-80-7429-171-5.

KLINDA, Ferdinand. *Organ v kultúre dvoch tisícročí.* Bratislava: Hudobné centrum, 2000. ISBN 80-88884-19

MOROZOV, Sergej. *Život Johanna Sebastiana Bacha.* Praha: Nakladatelství Molodaja gvardija, 1975. ISBN 23-070-79.

REIMANN, Heinrich. *Johann Sebastian Bach.* Berlin: Schlesische Verlagsanstalt, 1921. ISBN 41-A-164-/B17.

ROITZSCH, F. A. *J. S. Bach: Orgelwerke VIII.* Leipzig: Edition Peters, 1852.

SCHMIEDER, Wolfgang. *Thematisch-systematisches Verzeichnis der Werke Johann Sebastian Bachs.* 8. unveränderte Auflage. Leipzig: VEB Breitkopf a Härtel Musikverlag Leipzig, 1986. ISBN 472-155/A 103/86.

SCHWEITZER, Albert. *Johann Sebastian Bach*. 88. Leipzig: VEB Breitkopf a Härtel Musikverlag Leipzig, 1965. ISBN 472-155/A 2004/65.

TALBOT, Michael. *Antonio Vivaldi*. Praha: Nakladatelství Vyšehrad, 2014. ISBN 978-80-7429-389-4.

ZAVARSKÝ, Ernest. *Johann Sebastian Bach*. 2. vydání. Praha: Editio Supraphon, 1985. ISBN 09/22 02-023-86.

Internetové zdroje:

Bach the Transcriber: His Organ Concertos after Vivaldi. *Massachusetts Institute of Technology* [online]. Massachusetts (USA): Vincent Chi Kwan Cheung, c2008 [cit. 2016-12-04]. Dostupné z: http://web.mit.edu/ckcheung/www/MusicalWritings_files/Essay13_BachVivaldiTrans_webversion.pdf

BACH, J.S.: Organ Transcriptions. *NAXOS* [CD-ROM]. Munich: MVD MUSIC AND VIDEO DISTRIBUTION, c1994 [cit. 2016-12-04]. Dostupné z: https://www.naxos.com/mainsite/blurbs_reviews.asp?item_code=8.550936&catNum=550936&filetype=About%20this%20Recording&language=English

Bärenreiter Urtext. *Bärenreiter* [online]. Praha: náměstí Jiřího z Poděbrad 112/19, 2017 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: <http://www.baerenreiter.cz/baerenreiter-urtext.html>

Concerto for 2 violins in A minor, RV 522 (Vivaldi, Antonio). *Imslp.org* [online]. USA: Concertos for organ. *IMSLP* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2017-04-03]

IMSLP. *16 Konzerte nach verschiedenen Meistern, BWV 972–987* [online]. Leipzig: Breitkopf und Härtel, 1894 [cit. 2017-05-24]. Dostupné z: www.imslp.org

IMSLP. *Concerto in D minor, RV 565 (Vivaldi, Antonio)* [online]. Leipzig: Ernst Eulenburg, 1930 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: www.imslp.org

Matthieu, 2007 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_\(Vivaldi,_Antonio\)](http://imslp.org/wiki/Concerto_for_2_Violins_in_A_minor,_RV_522_(Vivaldi,_Antonio))

NEWMANN, Anthony. *Bach and the Baroque: European Source Materials from the Baroque and Early Classical Periods with Special Emphasis on the Music of J. S. Bach* [online]. 1995. vyd. New York: Pendragon Press, 1995 [cit. 2015-03-04]. ISBN 0945193645. Dostupné z: <http://books.google.cz/books?id=xdKJl5Ja7igC&printsec=frontcover&hl=cs#v=onepage&q&f=false>

Organ Concerto in E-flat major, BWV 597. *IMSLP* [online]. Montréal: Pierre Gouin, 2015 [cit. 2017-06-05]. Dostupné z: [http://imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_E-flat_major,_BWV_597_\(Bach,_Johann_Sebastian\)](http://imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_E-flat_major,_BWV_597_(Bach,_Johann_Sebastian))

Violin Concerto in G major (Johann Ernst Prinz von Sachsen-Weimar) [online]. Leipzig: Breitkopf und Härtel, 1891 [cit. 2017-04-06]. Dostupné z: [http://www.imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_G_major,_BWV_592_\(Bach,_Johann_Sebastian\)](http://www.imslp.org/wiki/Organ_Concerto_in_G_major,_BWV_592_(Bach,_Johann_Sebastian))

Vivaldi Concerto for Violin in D RV208a. *MuseScore* [online]. Bangkok: tchanittawongse, 2017 [cit. 2017-05-22]. Dostupné z: <https://musescore.com/user/127858/scores/2240061>